

izvira bolj iz intelekta kakor iz vesele sproščenosti narave ali iz bolečine duha, kjer se naposled spočenjata tudi umetnikov smeh in satira.

France Vodnik.

Zbornik Zimske pomoči. Uredili Narte Velikonja, Božidar Borko, Tine Debeljak, Zorko Simčič. Ljubljana 1944.

Zimska pomoč, ki pod predsedstvom Narte Velikonje že nad leto dni uspešno deluje med Slovenci, je svoje dobrodelno delovanje združila tudi s kulturnim. S prirejanjem knjižnih tombol je odlično dokazala, »kako so slovenski pesniki, pisatelji, publicisti in znanstveniki v viharnih letih druge svetovne vojne reševali pred skrbmi in težavami vsakdanjosti svetlo in neizpodbitno človeško pravico do uveljavljanja duhá, njegovih ustvarjalnih potreb in večnega iskanja«.

Kot knjižna darila pri različnih tombolah je izdala mnogo novih del, pa tudi s sodobnimi uvodi marsikatero delo iz starejše slovenske knjižne zgodovine. Vrhunec vsega tovrstnega dela pa vsekakor pomeni Zbornik Zimske pomoči, kajti okrog te reprezentativne knjige se je zbralo nič manj kot sto in šest sotrudnikov iz vrst znanstvenikov in umetnikov razen skladateljev in upodablajočih umetnikov, ki samo zaradi tehničnih razlogov niso mogli pristopiti k temu pomembnemu kulturnemu dokumentu sedanjih dni.

Notranja ureditev Zbornika je docela smotrna. Uredniki so vse prispevke razdelili na šest skupin: čisto leposlovje v prozi in poeziji, splošna kulturna vprašanja, sociološka in organizatorična razmišljanja, javna vprašanja, novi znanstveni prispevki, posnetki dela znanstvenikov v zadnjih treh letih.

Leposlovni del obsega prispevke po rodovih naših pesnikov in pisateljev od Župančiča in Finžgarja mimo Preglja in Majcena pa do najmlajšega rodu, ki ga predvsem zastopajo mladi sotrudniki naše revije, kakor Kastelic, Dular, Šali, Kociper, Šarabon, Simčič in drugi. Kakor je pestra vrsta leposlovcev, tako pestra je tudi vsebina pesmi in črtic in novel v tem delu Zbornika. Nekateri so napisali za Zbornik izvirna dela, drugi so ponatisnili iz revij in listov že prej objavljena dela, vendar ne starejša od treh let, nastala v vojni.

Kakor leposlovni, tako so raznovrstni tudi publicistični in znanstveni prispevki. Tu je govor o kulturnih vprašanjih in vprašanjih iz sociologije, o živalstvu in rastlinstvu, geologiji in zgodovini političnega življenja, o kemiji in jezikoslovju, psihologiji in paleontologiji, denarju in financah itd. Zato seveda nikakor ni naš namen, da bi vso to grmado obravnavanih in obravnanih vprašanj utegnili kritično pretresti na tem mestu, marveč hočemo samo opozoriti na ta izredno pomembni kulturni dokument naših dni, poudariti srečno zamisel urednikov in tudi prirediteljev ljudske in bibliofilske knjižne tombole pa obenem soglasje, ki so se v njem združili vsi rodovi in vsi tokovi slovenskega sodobnega kulturnega življenja. Prav te združitve sad je reprezentativen Zbornik, edinstvena knjiga te vrste med nami. Res je sicer, da bi ta ali oni utegnili ugovarjati taki izdaji, češ da zelo trpi enotnost knjige. Gotovo je tak očitek glede na notranjo ureditev Zbornika resničen in je v nekem pogledu takale knjiga problem zase, vendar pa zunanja oblika, enotnost sotrudniškega kroga v težkih časih in reprezentativna izdaja docela odtehtata omenjeno pomanjkljivost (ter še nekaj netočnosti v podatkih o pisateljih. N. pr. Cevc je rojen 5. IX. 1920 v Kamniku, Marolt 31. julija, Sušnik v Breznici...). Fr. Jesenovec.

Rajko Nahtigal: Jerneja Kopitarja spisov II. del. Srednja doba 1818—1834. 1. knjiga (1818—1824). Ljubljana 1944. Str. XXIX + 443.

Slovenska akademija znanosti je ob stoletnici Kopitarjeve smrti izdala drugi del manjših Kopitarjevih spisov kot nadaljevanje I. dela, ki ga je leta 1857. izdal Fr. Miklošič. Usoda Miklošičeve izdaje je dokazala, da takšno delo zmore le znanstvena akademija ali podobno društvo. Zaradi izrednih Kopitarjevih zaslug za srbski književni jezik je hotela njegove zbrane spise izdati Srpska akademija znanosti; V. Jagić je po dogovoru s to akademijo drugi